

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

Evidenčné číslo: 103002/B/2018/421000013885

VÝZNAM DOTÁCIÍ A NENÁVRATNÝCH FINANČNÝCH PRÍSPEVKOV
A ICH ZOBRAZENIE V ÚČTOVNÍCTVE

Bakalárska práca

Bratislava 2018

Petronela Mašlonková

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

VÝZNAM DOTÁCIÍ A NENÁVRATNÝCH FINANČNÝCH PRÍSPEVKOV
A ICH ZOBRAZENIE V ÚČTOVNÍCTVE

Bakalárska práca

Študijný program: Účtovníctvo

Študijný odbor: Účtovníctvo

Školiace pracovisko: Katedra účtovníctva a audítorstva

Vedúci bakalárskej práce: Ing. Mária Vépyová, PhD.

POĎAKOVANIE

Chcem sa poďakovať vedúcej bakalárskej práce Ing. Márii Vépyovej, PhD. za odbornú pomoc a konzultácie pri vypracovaní bakalárskej práce.

V Bratislave 23. 07. 2018

ABSTRAKT

MAŠLONKOVÁ, Petronela: *Význam dotácií a nenávratných finančných príspevkov a ich zobrazenie v účtovníctve*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra účtovníctva a audítorstva. – Ing. Mária Vépyová, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2018, počet strán 33.

Hlavným cieľom tejto bakalárskej práce je poukázať na význam dotácií zo Štátneho rozpočtu, ako aj miestnych rozpočtov a taktiež na význam nenávratných príspevkov v mimovládnych organizáciách a na možnosti a podmienky získavania týchto finančných zdrojov. Na priblíženie tejto problematiky bakalárska práca analyzuje jedno konkrétne občianske združenie, ktoré nechce byť zverejnené. Dôležitou časťou bakalárskej práce je hlavne vymedzenie pojmov a podmienok získavania dotácií a nenávratných príspevkov, ktoré sú vymedzené všeobecne záväznými právnymi normami, ako aj inými osobitnými predpismi. Bakalárska práca je rozdelená do troch kapitol. Obsahuje 1 graf a 2 tabuľky. Jedna kapitola sa zaoberá účtovnou stránkou zobrazenia dotácií a ako zabezpečiť správne zobrazenie v účtovníctve, či už ich prijatie alebo čerpanie pri dodržaní všetkých účtovných zásad. Výsledkom riešenia danej problematiky je jasný obraz o možnostiach získavania finančných zdrojov na území Slovenskej republiky, podmienky, ktoré treba splniť pri žiadosti o dané finančné príspevky a aj kompletný postup žiadosti ako takej.

Kľúčové slová: dotácia, nenávratný príspevok, Štátny rozpočet, rozpočet obce a vyššieho územného celku, účtovanie dotácií a finančných príspevkov

ABSTRACT

MAŠLONKOVÁ, Petronela: *The importance of subsidies and non-refundable financial contributions and display them in the books.* – Economic University in Bratislava. Faculty of economic informatics; Department of accounting and auditing. – Ing. Mária Vépyová, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2018, number of pages 33.

The purpose of this bachelor thesis is to point out the importance of subsidies from the state budget and local budgets, as well as to show the importance of non-repayable contribution given to non-governmental organizations, the possibilities of obtaining these financial resources and the conditions for receiving them. In the bachelor thesis, this issue is analyzed on the basis of one particular civic association which wishes to remain nameless. An important part of the bachelor thesis is to define terms and conditions for obtaining subsidies and non-repayable contributions, which are defined in the general mandatory regulation. The thesis is divided into three chapters. It contains 1 graph and 2 tables. One chapter deals with the accounting view of subsidies and how to ensure that the subsidies are displayed correctly, by their receiving or drawing in compliance with all accounting principles. The thesis also presents ways how to receive financial resources in the territory of the Slovak Republic necessary requirements by applying for financial contributions and the complete application procedure.

Keywords: grant, non-repayable contribution, State budget, municipality budget and higher territorial unit, billing subsidies and financial contribution

OBSAH

Úvod	7
1 Súčasný stav riešenia danej problematiky	8
1.1 Komplexné právne predpisy, upravujúce poskytovanie dotácií a nenávratných príspevkov	8
1.2 Vymedzenie pojmu dotácie	9
1.3 Klasifikácia dotácií	9
1.4 Dotácie zo Štátneho rozpočtu	12
1.4.1 Žiadosť o poskytnutie dotácie	15
1.4.2 Použitie dotácie	16
1.5 Dotácie z rozpočtov vyšších územných celkov	17
1.6 Zobrazenie dotácií v oblasti podvojného účtovníctva	18
1.7 Nenávratné finančné príspevky	19
1.7.1 Nenávratné príspevky zo Štrukturálnych fondov Európskej Únie	20
1.7.2 Nenávratné príspevky z Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny	21
1.7.3 Nenávratné príspevky pre dobrovoľnícke organizácie/občianske združenia na podporu projektov a činnosti	22
1.7.4 Zobrazenie nenávratných finančných príspevkov v oblasti podvojného účtovníctva	23
1.8 Porovnanie podmienok získavania finančných príspevkov z orgánov verejnej správy v porovnaní so súkromným sektorom	23
2 Výsledky práce a diskusia	24
2.1 Žiadosť o poskytnutie dotácie z rozpočtov vyšších územných celkov	24
2.2 Nenávratné príspevky pre dobrovoľnícke organizácie/občianske združenia a iné mimovládne organizácie na podporu projektov a činnosti vo všeobecnosti	30
3 Záver	32
Zoznam použitej literatúry	33

ÚVOD

Hlavným cieľom práce je priblížiť problematiku získavania dotácií v Slovenskej republike a poukázanie na získavanie finančných prostriedkov aj z iných zdrojov. Túto tému bakalárskej práce som si vybrala, pretože o podobné dotácie a nenávratné príspevky som v minulosti v mene jedného nemenovaného občianskeho združenia už sama žiadala, a preto vo svojej práci tento proces analyzujem na konkrétnom príklade z praxe. Dôležitou časťou bakalárskej práce je hlavne vymedzenie pojmov a podmienok získavania dotácií a nenávratných príspevkov, ktoré sú vymedzené všeobecne záväzným právnym predpisom. Taktiež sa zameriavam aj na rozsah, spôsob, účel a ďalšie podrobnosti súvisiace s poskytovaním dotácií. V ďalšej časti charakterizujem samotnú žiadosť o poskytnutie dotácie, či už právnickým alebo fyzickým osobám, aké doklady preukazujúce splnenie podmienok na poskytnutie dotácie ustanovených zákonom alebo osobitným predpisom je potrebné doložiť k žiadosti o jej poskytnutie.

K tomuto hlavnému cieľu som si vytýčila tieto čiastkové ciele:

- Vymedzenie dotácií a postupu získavania týchto finančných zdrojov z orgánov verejnej správy
- Vymedzenie nenávratných príspevkov pre dobrovoľnícke organizácie/občianske združenia a postup získavania týchto finančných zdrojov zo súkromného sektora
- Porovnanie podmienok získavania finančných príspevkov z orgánov verejnej správy v porovnaní so súkromným sektorom

Vzhľadom na ťažkosti pri získavaní dotácií zo Štátneho rozpočtu, sa v bakalárskej práci bližšie zameriavam hlavne na význam nenávratných príspevkov, či už zo štrukturálnych fondov Európskej únie alebo iným nenávratným príspevkom, napríklad ako finančná podpora rôznych dobrovoľníckych projektov alebo inej dobrovoľníckej činnosti na Slovensku.

Posledná kapitola tejto práce je zameraná najmä na význam, ktoré tieto nenávratné príspevky zo súkromného sektora pre organizácie majú.

1 Súčasný stav riešenia danej problematiky

Pri obstarávaní alebo realizácii projektu si kladieme otázku, odkiaľ môžeme získať finančné zdroje. Zároveň by sme si mali učiť aj optimálnu štruktúru týchto finančných zdrojov a aký bude podiel externých a interných financií na krytie nákladov danej činnosti. Finančné zdroje vo všeobecnosti by sme mohli definovať ako zdroje, ktoré slúžia subjektu na krytie svojich potrieb. Ak sa subjekt rozhodne obstarat' finančné zdroje aj vo forme cudzieho kapitálu, je potrebné určiť aj mieru, do akej je ochotný sa zadlžiť. Avšak cudzie finančné zdroje sa dajú získať aj bez toho, aby sa subjekt musel zadlžiť. Vtedy hovoríme o externom financovaní, teda o financovaní od osôb mimo subjektu. Patria sem napríklad banky, štát alebo iné právnické osoby. V takomto prípade hovoríme o dotáciách alebo nenávratných príspevkoch, ktoré sa dajú obstarat' bez nároku poskytovateľa na spätné splatenie.

1.1 Komplexné právne predpisy, upravujúce poskytovanie dotácií a nenávratných príspevkov

Poskytovanie dotácií vo všeobecnosti upravujú viaceré právne normy a predpisy a zároveň aj niektoré Výnosy Ministerstva financií Slovenskej republiky. Rozhodujúcim kritériom pri výbere správnej právnej normy je zohľadnenie, z akých zdrojov bola dotácia poskytnutá, ako aj na aký účel bude dotácia použitá.

Pri dotáciách poskytnutých zo Štátneho rozpočtu Slovenskej republiky sú najdôležitejšie dodržiavanie týchto právnych noriem a predpisov:

- Zákon č. 357/2016 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2017
- Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a
- Výnos Ministerstva financií SR číslo 26825/2005-441 z 9. decembra 2005 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva financií Slovenskej republiky.

Poskytovanie dotácií z iných rozpočtov ako je Štátny rozpočet, napríklad z rozpočtov obcí alebo vyšších územných celkov upravuje:

- Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy
- Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a
- Zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní

Pri poskytovaní dotácií alebo príspevkov z Eurofondov je potrebné dodržiavať najmä:

- Zákon č. 292/2014 o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Poskytovanie a následné čerpanie dotácií a použitie poskytnutých príspevkov upravujú aj osobitné právne normy, predpisy poskytovateľa dotácie, ale aj rôzne metodické usmernenia Ministerstva financií Slovenskej republiky.

1.2 Vymedzenie pojmu dotácie

Dotácie vo všeobecnosti môžeme definovať rôznymi spôsobmi. Zákony Slovenskej republiky priamo nedefinujú vymedzenie tohto pojmu¹, preto sa môže chápať rôznymi spôsobmi. Vo svojej bakalárskej práci som vybrala niektoré z nich, ktoré podľa mňa tento pojem vystihujú najpresnejšie.

Dotácie môžeme chápať napríklad ako:

- nenávratné finančné príspevky zo Štátneho rozpočtu Slovenskej republiky, z rozpočtov organizácií, miest, obcí, vyšších územných celkov, štátnych fondov alebo Európskych spoločenských,
- prídely, najmä finančných, prostriedkov z rozpočtu štátu alebo iných rozpočtov obcí, miest alebo VÚC poskytnuté fyzickej alebo právnickej osobe,
- príspevkov, ktorý inštitúcia poskytuje fyzickej alebo právnickej osobe bez toho, aby očakávala niečo naspäť ako protihodnotu alebo
- určitá forma podpory v rôznych sektoroch hospodárstva štátu upravená právnymi normami.

1.3 Klasifikácia dotácií

Dotácie sa môžu členiť podľa rôznych kritérií. V tejto práci som vybrala niektoré z nich.

- podľa subjektu, ktorému je dotácia poskytnutá,
- podľa poskytovateľa dotácie,
- podľa účelu, na ktorý je dotácia poskytnutá alebo

¹ Definujú iba subjekty, ktorým sa môže dotácia poskytnúť a kritériá pre poskytnutie, ale nie samotný pojem.

- iné osobitné členenia.

Avšak všetky tieto hľadiská sa v praxi používajú kombinovane, pretože dotácie musia mať vždy nejakého poskytovateľa, subjekt, ktorému je dotácia poskytnutá a aj svoj účel použitia. Pri účtovaní sú rozhodujúce kritériá členenia dotácií práve poskytovateľ dotácie a účel poskytnutia, ale zobrazeniu v sústave podvojného účtovníctva a prečo sú tieto kritériá dôležité sa budem podrobnejšie venovať v ďalšej kapitole.

Členenie podľa subjektov, ktorým bola dotácia poskytnutá

Dotácie možno poskytnúť subjektom, ktoré spĺňajú podmienky dané právnou legislatívou Slovenskej republiky, ale aj iné osobitné podmienky určené poskytovateľom dotácie. Podmienky poskytnutia dotácie sa vzťahujú osobitne na každý subjekt a pre každý subjekt sú určené špeciálne podmienky, ktoré musí subjekt ako žiadateľ o dotáciu splniť. Dotácie môžu byť poskytnuté subjektom, ktorými sú fyzické osoby s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky a sú spôsobilé na právne úkony alebo právnické osoby so sídlom podnikania na území Slovenskej republiky. Ako žiadateľ o dotáciu sa môžu uchádzať aj rôzne nadácie, občianske alebo záujmové združenia, rozpočtové alebo príspevkové organizácie, náboženské spoločnosti ale aj rôzne organizácie poskytujúce prospešné služby pre spoločnosť. Dotácie sa nesmú poskytovať právnickým osobám, ktoré sa nachádzajú v konkurze, v likvidácii alebo v exekúcii. Žiadateľovi, ktorý nemá vysporiadané vzťahy so Štátnym rozpočtom, nemôže byť dotácia tiež poskytnutá². Ak je poskytovateľom dotácie obec, tak má stanovené osobitné podmienky a to hlavne pre poskytovanie dotácií fyzickým osobám. Ak chce byť fyzická osoba žiadateľom o dotáciu, nesmie mať žiadne nedoplatky voči obci, napríklad na miestnych daniach, ale ani žiadne iné záväzky voči obci. Dotácie budú všetkým týmto subjektom poskytnuté po predložení žiadosti písomnou formou a po splnení podmienok na jej poskytnutie.

Členenie podľa poskytovateľa dotácie

Dotácie môžu byť žiadateľom poskytnuté z rôznych rozpočtov. Poskytovanie dotácii je upravené legislatívnymi predpismi pre každý rozpočet osobitne. Veľkú skupinu tvoria dotácie poskytované zo Štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. V roku 2017 sa najviac finančných prostriedkov vo forme dotácií alokuje do rozpočtov obcí a vyšších územných celkov, hlavne na pokrytie nákladov súvisiacich s výkonom štátnej správy preneseného na obec alebo VÚC, obnovu kultúrnych pamiatok alebo na iné osobitné potreby obcí. Samostatné rozpočty, z ktorých môžu byť poskytované dotácie, majú aj obce, mestá a vyššie územné celky. VÚC často poskytuje dotácie obciam alebo mestám na vykonávanie činnosti podľa zmlúv. Obec zo

² Výnos Ministerstva financií č. MF/010175/2004-42 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva financií Slovenskej republiky

svojho rozpočtu môže poskytovať takéto finančné príspevky právnickým osobám, ktoré vykonávajú činnosti v prospech záujmu obce alebo pre rozvoj územia, alebo aj iným obciam a vyšším územným celkom, ak vykonávajú činnosti prospešné pre obec, napríklad pomoc pri odstraňovaní následkov nejakej živelnnej pohromy³. Výšku týchto finančných príspevkov potom schvaľuje obecné zastupiteľstvo na zasadnutí, a táto výška je potom zohľadnená aj v celkovom rozpočte obce na príslušný rok. Dotácie a finančné príspevky môžu byť taktiež poskytované z rozpočtov Eurofondov. Žiadateľ si musí dopredu premyslieť, aký projekt by chcel z Eurofondov financovať a potom o to musí požiadať vo forme písomného formulára. V neposlednom rade môže byť poskytovateľom dotácie aj iná rozpočtová organizácia, ak je to upravené v osobitných právnych normách.

Členenie podľa účelu použitia

Pri poskytovaní dotácií musí žiadateľ už v žiadosti uviesť účel, na ktorý bude poskytnutá dotácia použitá. Táto finančná podpora sa nemôže použiť na iný účel, ako bola poskytnutá a pri čerpaní sa musia dodržiavať podmienky stanovené pred tým, ako sme dotácie dostali. Účely poskytovania dotácií sú vymedzené osobitne pre každý sektor, ktorému vzniká nárok na tieto finančné príspevky, napríklad školstvo, zdravotníctvo alebo poľnohospodárstvo, ale zároveň je to osobitné aj pre každý subjekt, ktorému sa dotácia poskytuje. Vo svojej bakalárskej práci som sa zamerala na štyri hlavné subjekty, ktorým môže byť účelová dotácia poskytnutá, a to sú právnické osoby, fyzické osoby, obce a vyššie územné celky.

- Dotácie poskytované právnickým osobám

Dotácie poskytované právnickým osobám z hľadiska účelu členíme na dve veľké skupiny. Toto členenie je bližšie upravené Zákonom o dani z príjmov. Prvou skupinou sú dotácie na obstaranie investičného majetku (t. j. dlhodobého hmotného a nehmotného majetku). Tieto dotácie majú podporiť hlavne podnikateľskú činnosť právnickej osoby a na druhej strane tu máme dotácie na podporu hospodárskej činnosti podniku, tzv. neinvestičné dotácie, ktoré slúžia najmä na krytie bežných nákladov a výdavkov súvisiacich s prevádzkou podniku alebo s výrobným procesom.⁴ Existujú však aj rôzne iné prípady, kedy môžu byť dotácie právnickým osobám poskytnuté. Takýmito prípadmi sú napríklad krytie nákladov spojených s tvorbou nových pracovných miest v podniku, krytie sociálnych nákladov, dotácie poskytované na ochranu životného prostredia alebo rôzne iné prípady.

- Dotácie poskytované fyzickým osobám

³ Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v znení neskorších predpisov

⁴ Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, v znení neskorších predpisov

Základné podmienky, ktoré musí fyzická osoba splniť, aby jej mohla byť dotácia poskytnutá sú mať trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, dosiahnuť vek 18 rokov a zároveň byť spôsobilý na právne úkony. Hlavným účelom poskytovania dotácií práve fyzickým osobám je najmä podpora podnikania a zamestnanosti v regióne. Takéto príspevky sú poskytované hlavne obcou alebo mestom zamerané na rozvoj regiónu, pretože ak podporia fyzické osoby v podnikaní, vytvoria sa tým aj nové pracovné miesta pre nezamestnaných. Obec môže na druhej strane podporiť aj fyzické osoby, ktoré vykonávajú činnosti prospešné pre obec alebo spoločnosť, alebo poskytujú iné služby pre obyvateľov obce.

- Dotácie poskytované obciam a vyšším územným celkom

Takéto finančné príspevky sú najčastejšie poskytované obciam alebo vyšším územným celkom zo Štátneho rozpočtu Slovenskej republiky, alebo z rozpočtov iných obcí alebo VÚC. Avšak je presne stanovené, v akých prípadoch môžu byť takéto finančné príspevky vo forme dotácií poskytnuté. Najčastejší prípad poskytovania takejto podpory zo strany štátu je v prípade, že ide o úhradu nákladov súvisiacich s prenosom výkonu štátnej správy zo štátu na vyšší územný celok. Obec alebo VÚC môže poskytovať dotácie aj inej obci alebo inému vyššiemu územnému celku, ak vykonáva činnosti prospešné pre obec alebo ak ide o poskytnutie pomoci po zásahu obce živelnou pohromou.

1.4 Dotácie poskytované zo Štátneho rozpočtu

V najbližších kapitolách sa bližšie venujeme konkrétnym druhom dotácií a to dotáciám poskytovaným zo Štátneho rozpočtu, príspevkom poskytovaným z Eurofondov, ako aj dotáciám poskytovaným z rozpočtov verejnej správy. Zameriavame sa hlavne na spôsob a podmienky získavania týchto finančných príspevkov, žiadosti o poskytnutie, ako aj dokladom, ktoré je potrebné doložiť k tejto žiadosti.

Výdavky na dotácie zo štátneho rozpočtu sú schvaľované vopred a ich prehľad musí byť verejne prístupný. Podľa zákona o štátnom rozpočte môžu byť na príslušný rozpočtový rok zo štátneho rozpočtu poskytované dotácie podľa osobitných podmienok stanovených v tomto zákone, v rozsahu a spôsobom určeným v tomto zákone. Avšak poskytovateľ dotácie môže podmienky poskytovania modifikovať podľa vlastných potrieb, aby tým zabezpečil najväčšiu efektívnosť použitia dotácie. Môžu byť poskytované rovnako fyzickým, ako aj právnickým

osobám. Avšak v roku 2017 sa dotovali najmä rozpočty obcí a vyšších územných celkov. A vzhľadom na účelovosť dotácií, kde musí byť účel poskytnutia presne vymedzený, sa podporovali hlavne obnovy kultúrnych pamiatok, prenesený výkon štátnej moci na obce/mestá alebo vyššie územné celky alebo iné individuálne potreby obcí a miest. V tabuľke nižšie môžete vidieť celkovú sumu dotácií, ktoré sa poskytli v roku 2017 obciam a vyšším územným celkom.

	Suma v €	
Obce	€	800,032,973.00
VÚC	€	465,265,336.00
Spolu	€	1,265,298,309.00

Tabuľka č. 1

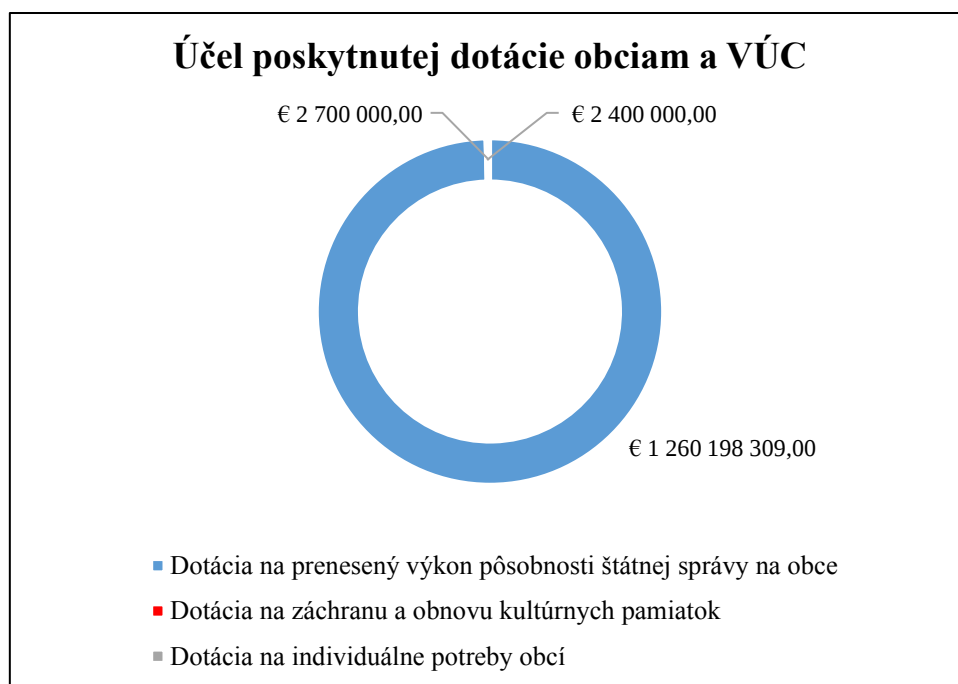
Obciam sa udelili hlavne dotácie na individuálne potreby a dotácie na záchranu a obnovu kultúrnych pamiatok. Osobitnú kategóriu tvoria dotácie na prenesený výkon štátnej moci z orgánov štátnej správy na obce, kde spadá hlavne matričná činnosť podľa zákona Národnej rady SR č. 154/1994 Z. z. o matrikách v znení neskorších predpisov, hlásenie pobytu občanov a spravovanie registrov obyvateľov Slovenska, regionálne školstvo, starostlivosť o životné prostredie alebo úkony súvisiace s voľbami.

Účel dotácie	Suma v €	
Dotácia na prenesený výkon pôsobnosti štátnej správy na obce	€	794,932,973.00
Dotácia na záchranu a obnovu kultúrnych pamiatok	€	2,400,000.00
Dotácia na individuálne potreby obcí	€	2,700,000.00

Tabuľka č. 2

Keď hovoríme o vyšších územných celkoch, dotovali sa najmä aktivity súvisiace s rozvojom školstva v regióne a aktivity súvisiace so zabezpečením volieb do orgánov samosprávnych krajov. Všetky podporované aktivity v rámci samosprávnych krajov súviseli len s presunom štátnej moci zo štátu na vyšší územný celok.

V grafe nižšie môžete vidieť kumulované dotácie poskytnuté obciam a vyšším územným celkom za rok 2017. Druhy dotácií sú rozdelené podľa účelov, na ktoré boli dotácie poskytnuté. Celková suma poskytnutých finančných príspevkov bola 1,265,298,309 eur.

Graf č. 1

Štátna pomoc sa môže poskytnúť⁵ napríklad ako podporu pozdvižnutia životnej úrovne a hospodárskeho rozvoja regiónov, kde je táto životná úroveň mimoriadne nízka alebo v prípade vysokej miery nezamestnanosti v daných regiónoch. Podporiť sa môžu taktiež projekty spoločného európskeho záujmu alebo na nápravu nedostatkov, ktoré nastali vo fungovaní ekonomiky a hospodárstva; zachovanie kultúrneho dedičstva a rozvoj kultúry v prípade, ak táto pomoc nijako neovplyvní podmienky obchodu tak, že by boli potom v rozpore so záujmom spoločného trhu spoločenstva.

Vo všeobecnosti podľa Zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov sa tieto štátne finančné prostriedky poskytujú na rozvoj regiónov, na výskum a vývoj, na ochranu životného prostredia, na podporu malého alebo stredného podnikateľa, za záchranu a reštrukturalizáciu podnikateľov v ťažkostiach, pre rôzne druhy priemyslu ako napríklad oceliarsky, lodiarensky alebo automobilový priemysel, priemysel syntetických vlákien, na podporu baníctva, dopravy a iný druh podpory, ak tak rozhodne Rada.

Štátna pomoc môže byť poskytovaná v dvoch formách, a to priamej a nepriamej. Keď hovoríme o priamej forme, ide hlavne o dotácie, príspevky a granty, návratnú finančnú výpomoc, úhradu časti úveru alebo úhradu úrokov alebo ich časti z úveru, ktorý bol poskytnutý podnikateľovi. Nepriamou formou štátnej podpory je hlavne poskytovanie štátnej záruky alebo

⁵ Zákon č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov

bankovej záruky, predaj nehnuteľností patriacich štátu alebo obci za nižšiu cenu ako je trhovú, poskytovanie poradenstva, daňové úľavy vo forme povolenia zaplatenia dane v splátkach alebo úplne odpustenie platenia daní za vopred dohodnutých podmienok.

1.4.1 Žiadosť o poskytnutie dotácie zo Štátneho rozpočtu

Podobne ako pre všetky druhy dotácií, aj pre dotácie zo Štátneho rozpočtu platí pravidlo účelového použitia. Účel poskytnutia sa musí vždy dodržať a pri nesplnení podmienok v súlade so zmluvou o poskytnutí dotácie, musí byť časť alebo celá dotácia vrátená späť jej poskytovateľovi. V Slovenskej republike sa najčastejšie vyskytujú dotácie v peňažnej forme, aj keď môžu byť poskytované aj vo forme nepeňažnej. Tieto dotácie treba chápať ako určitú formu štátnej podpory, ktoré sú schválené vládou Slovenskej republiky alebo príslušnými orgánmi za to zodpovednými. Týmito zodpovednými orgánmi môžu byť napríklad príslušné ministerstvá zodpovedné za jednotlivé sektory ekonomiky.

Dotácie a príspevky poskytované z rozpočtu Slovenskej republiky sú upravené v zákone 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. O dotáciu je potrebné požiadať podanou písomnou žiadosťou, ktorá sa posunie ďalej na posúdenie príslušným kompetentným orgánom. Pri podávaní žiadosti treba brať do úvahy taktiež Zákon č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov, kde sú špecifikované všeobecné ustanovenia týkajúce sa podávania žiadostí, postup pri posudzovaní žiadostí, ako aj podmienky využívania poskytnutej finančnej podpory. Na poskytnutie tejto formy pomoci nie je žiadny právny nárok a každý subjekt má rovnaké podmienky, ktoré musí v rámci tejto žiadosti splniť.

Poskytnutie štátnej podpory vo forme finančných prostriedkov sa žiada na vecne príslušnom ministerstve. K žiadosti je potrebné priložiť aj kalkuláciu nákladov, ktoré majú byť kryté aj zo štátnych prostriedkov, a zároveň doložiť doklady preukazujúce finančné krytie ostatných nákladov spojených s vykonávanými aktivitami. Medzi takýto doklad môže patriť napríklad výpis z účtu žiadateľa s príslubom banky o viazaní daných prostriedkov na tento účel.

Žiadosť o schválenie poskytnutia predkladá poskytovateľ (štát) ministerstvu financií. Priložený musí byť aj úradný preklad tejto žiadosti do anglického jazyka. Obsah a forma musí byť v súlade s príslušnými právnymi predpismi. MF má právo požiadať príslušné orgány o doplňujúce informácie, ktoré sú potrebné k posúdeniu súladu poskytnutia štátnej pomoci s vyššie spomínanými právnymi predpismi. Štát je súčasne povinný na žiadosť MF poskytovať

priebežné správy o ním schválenej dotácii v dohodnutých termínoch. Ministerstvo má právo vykonávať dohľad počas celého priebehu čerpania a kontrolu prostredníctvom vládneho auditu, kde si overí potrebné skutočnosti aj u príjemcu, aj u poskytovateľa. Obidva subjekty sú povinné toto overenie povoliť a počas procesu riadne spolupracovať.

1.4.2 Použitie dotácie

Po schválení dotácie nasleduje jej použitie, ktoré podlieha povinnému ročnému zúčtovaniu. Jeho spôsob je určený Ministerstvom financií Slovenskej republiky. Zúčtovanie prebieha so Štátnym rozpočtom a zároveň sa kontroluje účel použitia dotácie. Účel použitia poskytnutej dotácie musí korešpondovať s účelom, na ktorý bola poskytnutá. Poskytnutá výška financií musí byť vyčerpaná v plnej výške. V prípade nevyčerpania poskytnutých prostriedkov sa zvyšná časť vráti späť do Štátneho rozpočtu alebo štát prostredníctvom Ministerstva financií je oprávnený uložiť príjemcovi pokutu, a to aj opakovane, do výšky určenej v Zákone o štátnej pomoci. Táto pokuta môže byť uložená v priebehu piatich rokov od zistenia porušenia tohto plnenia. Po piatich rokoch je už táto situácia premlčaná. Pokuty sú súčasťou príjmov štátneho rozpočtu.

V prípade, že sa hlbšou analýzou príde na to, že sa štátna pomoc poskytla neoprávnene je príjemca povinný zodpovedajúcu časť neoprávnene poskytnutej dotácie vrátiť spolu s úrokom vypočítaným podľa príslušnej sadzby určenej Komisiou späť do rozpočtu, z ktorého bola poskytnutá. Táto povinnosť platí aj v prípade zmeny štatutárneho orgánu a v tomto prípade povinnosť prechádza na právneho nástupcu príjemcu. Na základe podnetu ministerstva financií štát podá návrh na exekučné konanie podľa osobitného predpisu do 30 dní od doručenia tohto podnetu a štát je v tomto exekučnom konaní oprávneným zástupcom.

1.5 Dotácie poskytované z rozpočtov verejnej správy

V súlade so Zákonom č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, majú subjekty nárok aj na dotácie poskytované z rozpočtov subjektov verejnej správy. Keď hovoríme o subjektoch verejnej správy, máme na mysli právnické osoby zapísané v registri, ktorý je vedený Štatistickým úradom Slovenskej republiky. Môže ísť o subjekty nachádzajúce sa v ústrednej správe, v územnej samospráve, napríklad Vyššie územné celky alebo subjekty vo fondoch zdravotného a sociálneho poistenia.

- V ústrednej správe sa vykazujú orgány štátnej správy s pôsobnosťou na území celého štátu. Je to iný než miestny orgán štátnej správy. Tento druh orgánov Slovenskej republiky je definovaný v zákone č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy. Patria tu v prvom rade ministerstvá a tzv. ostatné ústredné orgány v štátnej správe. Podobne sa do tejto kategórie zahŕňajú aj štátne rozpočtové organizácie, štátne fondy a príspevkové organizácie.
- Územná samospráva sa zaoberá otázkami lokálneho charakteru, ktoré spadajú pod kompetencie obyvateľstva územných celkov a nie pod kompetencie štátu. Územná samospráva v Slovenskej republike sa člení do dvoch úrovní podľa Ústavy Slovenskej republiky, a to na mesto/obec a vyšší územný celok. Na Slovensku obce a mestá spadajú pod miestnu samosprávu a vyššie územné celky pod regionálnu samosprávu. Výkon právomoci patriacich pod územnú samosprávu sa uskutočňuje na obecných zhromaždeniach alebo referendách na území obce/mesta alebo vyššieho územného celku.
- Pod subjekty vo fondoch zdravotného poistenia a fondoch sociálneho poistenia sú zahrnuté všetky zdravotné poisťovne a Sociálna poisťovňa.

Vzhľadom na ťažkosti pri získavaní dotácií zo Štátneho rozpočtu alebo Eurofondov pre fyzické osoby, občianske združenia alebo pre rôzne neziskové organizácie, tieto subjekty často využívajú možnosť žiadať takéto príspevky práve od orgánov lokálneho charakteru. Podobne ako pri dotáciách spomenutých vyššie musí byť charakter a účel dotácie presne vymedzený poskytovateľom dotácie, ako aj uvedená oblasť podpory, ktorej sa daná dotácia týka.

Postupu podávania žiadosti, ako aj potrebným dokumentom a podmienkam sa bližšie venujem v časti Výsledky práce a diskusia.

1.6 Zobrazenie dotácií v účtovníctve

Účtovanie dotácií v podvojnom účtovníctve je vymedzené v § 52a a § 56 Opatrenia MF SR č. 23054/2002-92 (Postupy účtovania v PÚ). Ako prvý krok, ak chce účtovná jednotka učiť správny účet, na ktorý sa má dotácia zaúčtovať, musí najskôr identifikovať poskytovateľa dotácie. V účtovej triede 34 poznáme dva účty vzťahujúce sa na dotácie:

- Účet 346 – Dotácie zo štátneho rozpočtu
- Účet 347 – Ostatné dotácie

Účet 346 sa používa na účtovanie dotácií, ktorých poskytovateľom je štát a teda na účtovanie dotácií zo štátneho rozpočtu alebo z prostriedkov Európskej únie. Účet 347 sa používa na účtovanie dotácií, ktorých poskytovateľom nie je štát ani Európska únia, ale iný subjekt, napríklad obec, mesto alebo vyšší územný celok. Nárok na dotáciu sa účtuje na ľarchu účtu 346 – Dotácie zo štátneho rozpočtu alebo 347 – Ostatné dotácie, ak je isté, že všetky podmienky súvisiace s dotáciou budú splnené a že sa tým pádom dotácia poskytne. V účtovníctve účtovnej jednotky sa dotácia účtuje hneď priamo v prospech účtu výnosov alebo v prospech účtu 384 – Výnosy budúcich období. V prípade účtovania v prospech účtu 384 – Výnosy budúcich období sa suma dotácie účtuje do výnosov systematicky vtedy, keď nastane obdobie s ktorým časovo a vecne súvisia prislúchajúce náklady.

Ako sme už vyššie spomenuli, dotácie sú účelovo viazané a pre význam účtovania musí účtovná jednotka poznať presný účel, na ktorý je dotácia poskytnutá, aby bola schopná v účtovníctve priradiť správny účet, v prospech ktorého sa bude účtovať. Najčastejšie sa poskytujú dotácie na:

- Obstaranie dlhodobého majetku, ktorý podlieha odpisovaniu
- Obstaranie dlhodobého majetku, ktorý nepodlieha odpisovaniu
- Úhradu nákladov súvisiacich s prevádzkou podnikania
- Úhradu nákladov súvisiacich so zamestnancami (napr. dotácia z úradu práce)
- Úhradu nákladov, ktoré vznikli v minulosti

Tieto účely by sme mohli rozdeliť do dvoch väčších skupín a to na dotácie na majetok a dotácie na krytie nákladov. Dotácia poskytnutá na majetok, ktorý podlieha odpisovaniu sa bude účtovať so súvzťažným zápisom v prospech účtu 384 – Výnosy budúcich období a potom sa systematicky, na mesačnej alebo ročnej báze, príslušná časť zodpovedajúca opotrebeniu majetku zúčtuje do výnosov na účet 648 – Ostatné výnosy z hospodárskej činnosti. V prípade majetku, ktorý nepodlieha odpisovaniu sa dotácia pri prvotnom účtovaní účtuje automaticky v prospech príslušného účtu výnosov a to v účtovnom období, v ktorom je účtovaný aj súvisiaci náklad, napríklad náklad na vyradenie majetku z účtovníctva a podobne.

Dotácie poskytnuté na úhradu nákladov, ktoré kompenzujú už konkrétne náklady, súvisiace s činnosťou účtovnej jednotky, sa podobne účtujú do výnosov v období, v ktorom je v účtovníctve zachytený aj k nim prislúchajúci náklad, ktorý má byť z dotácie kompenzovaný. Na zabezpečenie zachovania akruálneho princípu, teda vecnej a časovej súvislosti, sa na účtovanie dotácie na úhradu nákladov použije účet 384 – Výnosy budúcich období a z tohto účtu sa náklady rozpúšťajú v prospech vecne príslušného účtu výnosov, a to účtu 648 – Ostatné

výnosy z hospodárskej činnosti alebo účtu 668 – Ostatné finančné výnosy v účtovnom období, kedy sa účtuje o kompenzovaných nákladoch.

Dotácia na úhradu nákladov, ktoré vznikli v minulosti sa účtuje do výnosov v účtovnom období, v ktorom účtovná jednotka splnila podmienky na účtovanie nároku na dotáciu.

V prípade, že účtovnej jednotke vznikne povinnosť vrátiť poskytnutú dotáciu, v účtovníctve sa to zachytí ako obrátený zápis prvotného účtovania nároku na dotáciu.

1.7 Nenávratné finančné príspevky

Vzhľadom na ťažkosti pri získavaní dotácií zo Štátneho rozpočtu, Eurofondov alebo vyšších územných celkov, sa v tejto bakalárskej práci bližšie zameriavam aj na význam nenávratných príspevkov, či už zo štrukturálnych fondov Európskej únie alebo iným nenávratným príspevkom, napríklad ako finančná podpora rôznych dobrovoľníckych projektov alebo inej verejnoprospešnej činnosti na Slovensku. Subjektami, ktorým môže byť takáto podpora poskytnutá sú občianske združenia, záujmové združenia, politické hnutia cirkvi a náboženské spoločnosti, neinvestičné fondy a nadácie, ale aj rôzne iné subjekty. Nezaoberáme sa tu neziskovými organizáciami, ktoré patria pod štátnu správu, resp. územnú samosprávu, ako napríklad obce, mestá alebo vyššie územné celky a nimi zriadené rozpočtové organizácie).

Nenávratný finančný príspevok má rôzne definície. Môžeme ho definovať napríklad ako sumu prostriedkov poskytnutých fyzickej alebo právnickej osobe na základe Zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku. V prípadoch, keď je príspevok poskytovaný zo štrukturálnych alebo iných účelových fondov sa väčšinou vyžaduje spolufinancovanie aspoň v určitej miere.

Nenávratné príspevky sú jedným z cudzích zdrojov, ktoré nevyžadujú pre subjekt zadĺženie. Tieto príspevky sú veľmi dôležité pre fungovanie organizácií, firiem, na krytie ich nákladov alebo na financovanie realizácie rôznych projektov. Väčšinou sú tieto príspevky poskytované hlavne na projekty, ktoré sú zamerané na zlepšenie životnej úrovne alebo vykonávanie verejnoprospešných činností na Slovensku. A berúc do úvahy fakt, že tieto projekty sú väčšinou realizované neziskovými organizáciami, ktoré nie sú založené za účelom dosahovania zisku alebo mimovládny organizáciami, alebo občianskymi združeniami, z toho

vyplýva, že tieto subjekty väčšinou nemajú vlastné interné zdroje na financovanie, a preto je pre nich táto podpora veľmi dôležitá.

1.7.1 Nenávratné príspevky zo Štrukturálnych fondov Európskej Únie⁶

Finančné prostriedky, ktoré sú poskytované z eurofondov patria do kategórie nenávratnej finančnej podpory. Takýto finančný príspevok je zložený z dvoch častí: jednou je príspevok z „Európskej únie“ a druhú časť tvorí príspevok zo štátneho rozpočtu. Podľa § 7 ods. 2 a § 8 ods. 3 zákona o rozpočtových pravidlách⁷, ak z právnych aktov Európskych spoločenstiev a EÚ nevyplýva iné, prostriedky EÚ sa zaraďujú do príjmov štátneho rozpočtu. Nevyhnutnou podmienkou poskytnutia prostriedkov zo štrukturálnych fondov nejakému subjektu je podmienka spoluúčasti SR na financovaní spoločných programov SR a európskych spoločenstiev, to znamená, že schválené projekty sa spolufinancujú nielen z prostriedkov EÚ a zo štátneho rozpočtu, ale aj z vlastných zdrojov konečného prijímateľa pomoci. Tieto príspevky nie sú poskytované v plnej výške nákladov na projekt, ale vyžaduje sa tu spolufinancovanie od osoby alebo organizácie zodpovednej za realizáciu projektu. Neziskové alebo mimovládne organizácie sa zvyčajne podieľajú na spolufinancovaní vo výške 5 % oprávnených nákladov na projekt, teda 95 % je krytých z eurofondov.

Štrukturálne fondy vo všeobecnosti sa zakladajú ako nástroj na realizáciu regionálnej politiky na zníženie rozdielov medzi regiónmi v únii, hlavne sociálnych nerovností v oblasti nezamestnanosti alebo príjmoch medzi regiónmi únie. V súčasnosti sa tieto finančné príspevky poskytujú len z dvoch štrukturálnych fondov, a to z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu sociálneho rozvoja.

Cieľom Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) je vyrovňovanie hlavne regionálnych rozdielov a aktivity, ktoré sa financujú je napríklad budovanie infraštruktúry, podpora spolupráce medzi regiónmi a mestami/obcami alebo investície pre subjekty na vytváranie nových pracovných miest. Ak ide o Európsky sociálny fond, hlavným účelom je posilňovať hlavne sociálnu súdržnosť a to napríklad vyrovňovaním rozdielov jednotlivých sociálnych skupín alebo vytváraním a zlepšovaním možností pracovných príležitostí pre obyvateľstvo. Finančne podporujú napríklad vzdelávanie zamestnancov v práci, zvýšenie možnosti znevýhodnených osôb na dôstojný život alebo taktiež finančne podporuje subjekty, ktoré bojujú proti diskriminácii.

⁶ SEKERÁKOVÁ, Ľubica. Dotácie, nenávratné finančné príspevky, dary a iné externé zdroje financovania činnosti organizácií nezriadených alebo nezaložených na podnikanie. [online]

⁷ Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Príspevky sú poskytnuté aj právnickým aj fyzickým osobám na základe „Zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku“. Subjekt, ktorý príspevok prijal, je zodpovedný za hospodárenie s ním. V prípade porušenia zmluvných podmienok alebo použitia na iný účel, ako na ktorý bol príspevok poskytnutý, hrozí subjektu pokuta, alebo penále podľa Zákona.

Financovanie sa môže vykonávať dvoma spôsobmi, a to ako zálohové financovanie alebo refundácia. Zálohové financovanie znamená, že finančná podpora sa koná formou zálohových platieb ešte pred realizáciou projektu podľa plánovaného rozpočtu. Po uskutočnení projektu sa náklady na realizáciu vyúčtujú príslušnému orgánu. Druhý spôsob financovania je tzv. refundácia. Rozdiel je v tom, že neprebíha formou zálohových platieb, ale najprv prebehne realizácia projektu, a subjekt potom predloží skutočné náklady projektu, ktoré sú príslušným orgánom na základe reálnych výdavkov subjektu preplatené. Spôsob, akým sa bude financovanie vykonávať, závisí od výzvy, na ktorú subjekt podal žiadosť.

1.7.2 Nenávratné príspevky z Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny⁸

Tieto príspevky upravuje Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti v znení neskorších predpisov, ako aj rôznymi vyhláškami Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky - Vyhláška č. 31/2004 Z. z. a vyhláška č. 44/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov. V rámci cudzích zdrojov financovanie je možné získať finančné prostriedky aj touto formou. Čerpať ich môžu právnické aj fyzické osoby, podnikateľské subjekty, občania ako aj neziskové organizácie alebo záujmové združenia. Účely, na ktoré sa takéto finančné prostriedky poskytujú sú vymedzené Zákonom č. 5/2004 Z. z. a môže to byť príspevok na⁹:

- Podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti
- Podporu udržania pracovných miest
- Vykonávanie absolventskej praxe
- Podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní
- Aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj
- Aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby
- Dochádzku za prácou

⁸ SEKERÁKOVÁ, Ľubica. Dotácie, nenávratné finančné príspevky, dary a iné externé zdroje financovania činnosti organizácií nezriadených alebo nezaložených na podnikanie. [online]

⁹ Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti v znení neskorších predpisov

- Podporu mobility za prácou
- Dopravu do zamestnania
- Prest'ahovanie za prácou
- Vytvorené nové pracovné miesta
- Iné

Na tieto príspevky neexistuje právny nárok a podmienkami na poskytnutie takéhoto príspevku žiadateľovi, ktorým je právnická osoba, fyzická osoba alebo uchádzač o zamestnanie sú splnené daňové povinnosti, splnené povinnosti odvodu preddavku na verejné zdravotné a sociálne poistenie, žiadne záväzky voči úradu, právnická osoba taktiež nemôže byť v konkurze likvidácii alebo nútenej správe. Splnenie niektorých podmienok kontroluje ústredie alebo Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny a splnenie ostatných podmienok preukazuje žiadateľ potvrdeniami z príslušných orgánov ako napríklad Inšpektorát práce alebo Daňový úrad.

1.7.3 Nenávratné príspevky poskytované inými ako štátnymi inštitúciami

Okrem orgánov štátnej správy alebo Európskej únie môžu nenávratné príspevky poskytovať aj iné právnické osoby, ako napríklad obchodné spoločnosti. V takýchto prípadoch to prebieha formou jednorazového príspevku na konkrétny účel. Takýmto príkladom sa bližšie venujem v praktickej časti. Podporovanie mimovládnych a neziskových organizácií sa v dnešnej dobe stáva stále viac a viac populárne, pretože takáto podpora prispieva aj k dobrému menu spoločnosti práve cez spolufinancovanie týchto verejnoprospešných aktivít. Hovoríme o spoločenskej zodpovednosti firiem (Corporate Social Responsibility), používa sa aj skratka CSR. Tento pojem znamená angažovanosť firiem voči spoločnosti, mestu a komunite, v ktorej žijeme prostredníctvom podieľania sa na projektoch prospešných pre verejnosť. Sú to aktivity, ktoré idú nad rámec tých zákonných. V súčasnosti práve takéto aktivity menia celý pohľad občanov na niektoré firmy, a preto je aj táto finančná podpora vo forme spolufinancovania projektov veľmi dôležitá. Proces získavania týchto finančných príspevkov od firiem je rôzny a špecifický pre jednotlivé firmy vzhľadom na to, že to nie je upravené žiadnymi právnymi predpismi. Niektoré spoločnosti majú vytvorené samostatné oddelenie, ktoré sa takouto podporou zaoberá a vytvára rôzne výzvy, do ktorých sa môžu organizácie ako také zapojiť. Tieto výzvy zverejní a zapojiť sa môže akákoľvek organizácia, ktorá spĺňa podmienky. Po vypršaní lehoty na podávanie žiadostí sa firma sama môže rozhodnúť, ktorý projekt sa rozhodne podporiť. V iných prípadoch sú to napríklad samotné organizácie, ktoré kontaktujú firmu

a odprezentujú jej svoj projekt a potom čakajú na vyjadrenie firmy, či sa projekt rozhodne podporiť.

1.7.4 Zobrazenie nenávratných finančných príspevkov v oblasti podvojného účtovníctva

Z hľadiska účtovania sa príspevky z Ústredia práce, sociálnych vecí aj rodiny, ako aj príspevky zo štrukturálnych fondov Európskej únie posudzujú ako dotácie zo štátneho rozpočtu a teda aj ich účtovanie bude totožné.

1.8 Porovnanie podmienok získavania finančných príspevkov z orgánov verejnej správy v porovnaní so súkromným sektorom

Z vyššie uvedenej analýzy procesov pri podávaní žiadostí o dotácie a nenávratné príspevky vyplýva, že ak subjekt podá žiadosť o poskytnutie dotácie z nejakého orgánu štátnej správy, či už je to obec alebo Európska únia, tento proces je veľmi zdĺhavý, hlavne kvôli všetkým potvrdeniam a prílohám, ktoré treba k tejto žiadosti doložiť. Inštitúcie, ktoré tieto potvrdenia vydávajú majú spravidla lehotu 30 dní, do kedy majú čas toto potvrdenie vystaviť. Na druhej strane, ak si porovnáme proces podávania žiadosti o finančný príspevok od spoločnosti, ktorá je v súkromnom sektore, ten proces nie je taký zdĺhavý, berúc do úvahy aj fakt, že k väčšine výzvam, ktoré vydajú napríklad nadácie niektorej firmy, tieto potvrdenia nie je potrebné doložiť.

2 Výsledky práce a diskusia

Už viac ako dva roky pracujem ako dobrovoľník zodpovedný za financie v jednom občianskom združení, ktoré sa venuje rozvoju mladých ľudí. Keďže ide o občianske združenie, ktoré nie je zamerané na zisk, veľmi dôležitými sa tú stávajú práve tieto príspevky od externých organizácií, ktoré umožňujú chod organizácie ako takej.

Súčasťou náplne mojej práce je aj rozmýšľať, kde by sa dala finančná podpora získať a v rámci toho, som v decembri minulého roku žiadala aj o jednu dotáciu. Súčasne organizácia funguje z veľkej časti aj na nenávratných príspevkoch od iných organizácií, spoločností a hlavne firiem. V nasledujúcej kapitole sa bližšie venujem analýze daného združenia v súvislosti s touto témou. Zároveň chcem vo všeobecnosti poukázať na význam, aký majú tieto finančné príspevky pre mimovládne organizácie.

2.1 Žiadosť o poskytnutie dotácie z rozpočtov vyšších územných celkov

V decembri minulého roku som v mene občianskeho združenia, v ktorom som dobrovoľník, žiadala o dotáciu z rozpočtu Bratislavského samosprávneho kraja. Pre analýzu celého procesu žiadania o dotáciu z vyšších územných celkov, ako aj všetky potrebné dokumenty potrebné na doloženie ku žiadosti, aby bola platná a kompletná, som si vybrala **konkrétny príklad** „Výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácií z Bratislavskej regionálnej dotačnej schémy na podporu športu a mládeže pre rok 2018“.

- Prvým krokom, ktorý treba pri podávaní žiadosti urobiť je zhodnotiť, či sme vhodný subjekt pre poskytnutie dotácie. Každá výzva presne definuje, kto môže o dotáciu žiadať. V každej žiadosti sú taktiež presne určené oblasti podpory v danom kraji, prostredníctvom ktorých sa samosprávny kraj snaží prispievať k vytváraniu príležitosti pre rozvoj, a zároveň sa snaží vytvárať podmienky pre rôzne aktivity prispievajúce k rozvoju kvality života obyvateľstva. Výzva, do ktorej som sa zapojila ja bola určená hlavne na vytváranie príležitostí pre rôzne aktivity zamerané na mládež, deti, a šport, ktoré môže vykonávať čo najväčší počet ľudí. Najdôležitejšou podmienkou bolo, aby boli aktivity zamerané na zdravotnú prevenciu, regeneráciu síl, a zároveň prispievali k aktívnemu využívaniu voľného času a zvyšovaniu počtu ľudí, ktorí radi využívajú svoj čas aktívne a zmysluplne.

Keďže pracujem v organizácii, ktorá sa venuje rozvoju mládeže a jednou

z oblastí podpory bol práve rozvoj mládežníckych organizácií, tak po hlbšej analýze sme zistili, že základné podmienky na podanie žiadosti o tento druh dotácie spĺňame, vzhľadom na to, že o dotáciu mohli v tom čase žiadať aj právnické osoby, ako napríklad občianske združenia, nadácie alebo neziskové organizácie.

- Ďalším krokom, ktorý nasleduje pri žiadosti o dotáciu je získanie všetkých potrebných dokumentov na doloženie ku žiadosti. V prípade výzvy, o ktorú som žiadala sa prílohy, ktoré je potrebné doložiť ku žiadosti členia na dve skupiny: všeobecné prílohy, ktoré sú spoločné pre všetky druhy dotácií (sú upravené vo „Všeobecne záväznom nariadení Bratislavského samosprávneho kraja č. 2/2016 o poskytovaní dotácií z rozpočtu Bratislavského samosprávneho kraja“) a osobitné prílohy definované v samotnej Výzve o dotáciu.

Povinné prílohy k žiadosti podľa Všeobecne záväzného nariadenia Bratislavského samosprávneho kraja č. 2/2016 zahŕňajú riadne vyplnenú žiadosť, ktorá musí byť podpísaná štatutárnym zástupcom a musia k nej byť pripojené nasledujúce doklady a povinné prílohy. Prílohy musia byť vo forme originálu alebo notársky osvedčenej kópie, pokiaľ nie je uvedené inak. Povinné prílohy:

- Podrobná charakteristika činnosti občianskeho združenia alebo žiadateľa vo všeobecnosti, s výnimkou obce, mesta, samosprávneho kraja alebo určitej mestskej časti. V svojej žiadosti som upriamila pozornosť hlavne na víziu našej organizácie a činnosti, ktorými sa snažíme túto víziu dosiahnuť.
- Podrobná charakteristika projektu, na ktorý sa žiada dotácia, najmä jeho zámer, ciele, vecná náplň, účel použitia dotácie, termín konania projektu a miesto konania. V našom občianskom združení organizujeme rôzne projekty, na ktoré by sa tento konkrétny druh dotácie dal použiť, ale vzhľadom na to, že jednou z podmienok výzvy bolo, že žiadateľ môže podať maximálne jednu žiadosť v rámci jednej výzvy, tak sme si museli vybrať jeden projekt. Nakoniec po analýze efektívnosti, hospodárnosti a ziskovosti, sme zhodnotili, ktorý projekt je pre nás z finančného hľadiska najtážšie zorganizovať a vybrali sme ho pre danú výzvu. Zohľadnili sme aj to, že tento projekt „Educate Slovakia“ bol v roku 2017 ocenený ako dobrovoľnícky projekt roka Ministerstvom zahraničných vecí a Európskych záležitostí, a preto má spomedzi našich projektov najväčšiu šancu uspieť. Je to projekt zameraný na zlepšenie medzi-kultúrneho porozumenia

a globálneho zmýšľania slovenskej mládeže a cieľom je aj ich motivácia k tomu byť proaktívnejší a aby sa začali zaujímať o to, čo sa deje vo svete.

- Podrobný rozpočet projektu s plánovanými nákladmi a výnosmi, ktoré sú s projektom spojené, plus vyznačenie položiek, ktoré by sme z prípadnej poskytnutej dotácie hradili. Zároveň tu musia byť zahrnuté aj kompletne údaje o prípadných ďalších zdrojoch, z ktorých sa projekt financuje. Vo výzve o dotáciu je v jednom bode presne uvedené, čo z dotácie nemôže byť podporené a keďže s projektom boli spojené rôzne náklady, ako napríklad fixné prevádzkové náklady, poštové, notárske a manipulačné poplatky, odvody pre medzinárodného zriaďovateľa a podobne, ktoré nespĺňajú podmienky na to, byť podporené z rozpočtu kraja, bolo potrebné previesť hĺbkovú analýzu najmä nákladov a rozdeliť ich do skupín, ktoré môžu a nemôžu byť kryté z týchto príspevkov. Zároveň ich bolo potrebné rozdeliť aj do kategórií na bežné a kapitálové výdavky, ale vzhľadom na to, že sme občianske združenie riadené mladými ľuďmi, nevlastníme žiadny majetok a jednalo sa len o bežné výdavky.
- Kópia dokladu o založení občianskeho združenia, napríklad stanovы občianskeho združenia, ak ide o nadáciu nadačná listina, alebo štatút neziskovej organizácie pri takomto druhu organizácií.
- Výpis z obchodného registra, ak sa jedná o obchodné spoločnosti, výpis z registra občianskych združení alebo iného registra, ktorý nesmie byť starší ako 3 mesiace ku dňu doručenia žiadosti na Bratislavský samosprávny kraj. V prípade výpisu z registra občianskych združení bolo potrebné podať písomnú žiadosť s priloženým elektronickým kolkom na Ministerstvo vnútra, lebo Register občianskych združení je vedený práve na tomto Ministerstve. Čakacia lehota na tento výpis je jeden mesiac a k žiadosti sa musí priložiť originál výpisu s riadnym kolkom.
- Kópia oprávnenia konať v mene žiadateľa, ak tak nebolo preukázané vo výpise z príslušného registra alebo v stanovách spoločnosti. V prípade občianskeho združenia ide o kópiu notársky overenej zápisnice z volieb štatutárneho zástupcu, čo je legálny relevantný doklad o vymenovaní štatutárneho zástupcu v občianskom združení.
- Kópia dokladu o pridelení daňového identifikačného čísla – DIČ.
- Doklad o vedení a zriadení účtu občianskeho združenia v banke. Môže to byť napríklad zmluva o bežnom účte alebo výpis z bežného účtu, na ktorý má byť

dotácia poslaná. Takéto potvrdenie sa vystavuje na počkanie v banke za poplatok.

- Okrem týchto povinných dokladov podľa nariadenia Bratislavského samosprávneho kraja, treba k žiadosti doložiť aj iné špecifické prílohy, potrebné k posúdeniu žiadosti, a tie už sú bližšie špecifikované v jednotlivých výzvach k predkladaniu žiadosti o dotáciu.¹⁰

Okrem týchto povinných príloh, je k žiadosti potrebné doložiť aj osobitné prílohy špecifikované v konkrétnej výzve. U mňa to bola „**Výzva na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie z Bratislavskej regionálnej dotačnej schémy na podporu športu a mládeže pre rok 2018**“. Vo výzve je ďalej špecifikované, že dotáciu nemožno poskytnúť subjektu, ktorý nie je bezúhonný, ak ide o fyzickú osobu, alebo ak ide o právnickú osobu, tak jej štatutárny zástupca nesmie mať záznam v registri trestov. Z toho vyplýva, že k žiadosti je potrebné doložiť aj originál výpisu z registra trestov štatutárneho zástupcu. Ďalšou podmienkou je mať vysporiadané finančné vzťahy s rozpočtami obcí, miest, samosprávnych krajov, čo sa dokáže priloženým čestným vyhlásením. Žiadateľ nesmel v minulosti porušiť zákaz nelegálnej práce alebo nelegálneho zamestnávania a nesmie byť členom žiadnej politickej strany ani hnutia. Tieto skutočnosti potvrdí zástupca občianskeho združenia taktiež svojim podpisom na čestnom vyhlásení. Posledná skutočnosť, ktorú musí žiadateľ dokázať je, že má vyrovnané finančné vzťahy so Sociálnou poisťovňou a že v Sociálnej poisťovni nemá žiadny dlh. Podobne ako pri výpise z registra občianskych združení treba podať písomnú žiadosť do Sociálnej poisťovne, ktorá má následne 30 dní na to, aby nám toto potvrdenie vystavila. Originál tohto potvrdenia sa potom spolu s ostatnými dokumentami priloží k žiadosti.

Postup pri podávaní žiadosti

Kompletnú žiadosť spolu s pripojenými všetkými dokladmi podľa „Všeobecne záväzného nariadenia Bratislavského samosprávneho kraja č. 2/2016“ je žiadateľ povinný registrovať v elektronickom informačnom systéme, a súčasne je povinný žiadosť vytlačiť a predložiť aj v tlačenej podobe na podateľni Bratislavského samosprávneho kraja. Elektronický informačný systém obsahuje miesto pre nahranie všetkých povinných príloh do

¹⁰ Prílohy podľa Všeobecne záväzného nariadenia Bratislavského samosprávneho kraja č. 2/2016

systému a zároveň aj pridanie charakteristiky organizácie a projektu spolu s plánovaným rozpočtom. Na záver prebehne skompletizovanie žiadosti a žiadateľ bude následne schopný si žiadosť stiahnuť a vytlačiť.

Takto vytlačenú žiadosť spolu so všetkými originálmi alebo overenými kópiami príloh podľa pokynov, žiadateľ prinesie na podateľňu alebo zašle na adresu Bratislavského samosprávneho kraja do stanoveného termínu. Rozhodujúci je tu dátum na pečiatke z podateľne alebo pošty, nie dátum doručenia žiadosti. Žiadosť musí byť kompletná a podpísaná štatutárnym zástupcom žiadateľa.

Žiadosti budú posudzované nasledovným spôsobom: Po skončení lehoty na podávanie žiadostí prebehne najskôr posúdenie formálnych náležitostí. Vykoná ju Úrad Bratislavského samosprávneho kraja prostredníctvom oddelenia dotácií. Po tejto analýze úrad vyberie projekty, ktoré sa v danom roku rozhodne podporiť a vybraných uchádzačov kontaktuje.

Samotný proces posudzovania žiadostí trval približne štyri mesiace a vyšší územný celok sa touto formou rozhodol podporiť aj náš projekt, na ktorý sme dotáciu žiadali. Boli sme kontaktovaní elektronicky formou e-mailu, že hodnotiaca komisia menovaná predsedom Bratislavského samosprávneho kraja pre vyhodnotenie žiadostí Regionálnej dotačnej schémy, zhodnotila našu žiadosť o dotáciu a **odporučila podporiť** náš projekt.

Zastupiteľstvo schválilo pre tento projekt dotáciu v určitej výške. Pre následné vypracovanie zmluvy o poskytnutí dotácie je v zmysle Všeobecne záväzného nariadenia č. 2/2016 je potrebné doložiť do 30 dní odo dňa doručenia tohto oznámenia, buď zaslať poštou, alebo doručiť do podateľne Úradu BSK na Sabinovskej ulici č. 16 doplňujúce dokumenty, ktoré sú potrebné pre samotné vyhotovenie zmluvy o poskytnutí dotácie.

Potrebné bolo doručiť nasledujúce doklady v origináli, ktoré nie sú staršie ako tri mesiace:

- Výpis z registra trestov žiadateľa alebo štatutárneho zástupcu žiadateľa. Toto sa ale netýka žiadateľov, ktorými sú obce, mestá alebo mestská časť.
- Výpis z registra trestov právnickej osoby (za organizáciu), v našom prípade to bol výpis z registra trestov občianskeho združenia. Toto potvrdenie sa dá vyžiadať aj na pošte v IOMO priehradke aj spolu s výpisom štatutárneho zástupcu.
- Potvrdenie z Daňového úradu, že žiadateľ nemá žiadne daňové nedoplatky.
- Potvrdenia o vyrovnaní všetkých záväzkov voči štátu od:
 - Inšpektorátu práce
 - Sociálnej poisťovne

- Všetkých zdravotných poisťovní (Dôvera, Všeobecná zdravotná poisťovňa, Union)
- Potvrdenie príslušného súdu o tom, že žiadateľ nie je v konkurze, nie je voči nemu vedené konkurzné konanie, nie je v reštrukturalizácii a nebol proti nemu zamietnutý návrh na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku. Potvrdenie vydáva Okresný súd Bratislava I, Záhradnícka ulica č. 10, Bratislava.
- Potvrdenie príslušného súdu o tom, že proti žiadateľovi nie je vedené exekučné konanie. Potvrdenie vydáva Slovenská komora exekútorov – Centrálny register exekúcií.

Žiadosti o spomínané potvrdenie bolo potrebné podať čo najskôr, lebo lehota na vydanie týchto potvrdení je 30 pracovných dní a sú nevyhnutné pre ďalšie schválenie dotácie. V prípade, že úspešný žiadateľ ani v lehote 45 dní od oznámenia o schválení dotácie zastupiteľstvom nepredloží všetky doklady podľa odseku 9 VZN BSK č. 2/2016, uznesenie zastupiteľstva v časti schválenia dotácie tomuto žiadateľovi stráca platnosť.

Po obdržaní všetkých doplňujúcich dokladov bude znovu príjemca vyzvaný k aktualizácii rozpočtu poskytnutej dotácie v elektronickom informačnom systéme a k vyplneniu údajov do zmluvy a dotácia týmto nadobúda platnosť.

Zúčtovanie dotácie

Po schválení dotácie a priznaní určitého finančného príspevku prebieha finančné plnenie vyplývajúce z podpísanej zmluvy o poskytnutí dotácie formou **refundácie**. Dotácie sa poskytujú aj na projekty, ktoré sa zrealizovali už pred podpísaním samotnej zmluvy o poskytnutí dotácie, a preto sa toto finančné plnenie koná ako náhrada už uskutočnených výdavkov. Žiadateľ je po schválení vyzvaný upraviť rozpočet projektu z pôvodného plánovaného na reálny a na základe reálnych výdavkov sa potom rozhodne, ktoré náklady budú žiadateľovi preplatené. Žiadateľ je povinný dané výdavky zdokladovať a vyšší územný celok im túto zaplatenú sumu nahradí refundačne.

2.2 Nenávratné príspevky pre dobrovoľnícke organizácie/občianske združenia a iné mimovládne organizácie na podporu projektov a činnosti vo všeobecnosti

Vzhľadom na ťažkosti pri získavaní dotácií zo Štátneho rozpočtu, sa vo svojej bakalárskej práci bližšie zameriavam aj na význam nenávratných príspevkov, či už zo štrukturálnych fondov Európskej únie alebo iným nenávratným príspevkom, napríklad ako finančná podpora rôznych dobrovoľníckych projektov alebo inej dobrovoľníckej činnosti na Slovensku.

Vzhľadom na moje vyššie spomínané pôsobenie v jednom občianskom združení vám druhy týchto nenávratných príspevkov, ktoré môžu byť poskytované pre dobrovoľnícke organizácie alebo iné mimovládne organizácie, predstavím na príklade z našej organizácie.

Organizácia sa venuje rozvoju mladých ľudí a zároveň aj zlepšeniu života na Slovensku a vo svete a keďže získavanie dotácií je veľmi dlhý a náročný proces, občianske združenia sa snažia zabezpečiť svoje finančné fungovanie aj formou príspevkov od firiem a iných spoločností.

V predchádzajúcich kapitolách som sa venovala získavaniu dotácií z vyšších územných celkov na podporu rôznych projektov, ale takéto projekty môžu byť podporené aj inými ako štátnymi inštitúciami. V našej organizácii máme vytvorené produktové portfólio pre firmy, kde je presne definované, ktoré organizované projekty alebo aktivity môžu finančne podporiť.

Ako prvá možnosť podpory je už spomínaná podpora projektov. Ročne na Slovensku organizujeme tri projekty, ktoré môžu byť finančne podporené. Firma alebo iná organizácia nám poskytne na organizovanie finančné prostriedky a vďaka tomu bude posudzovaná ako partner a zároveň podporovateľ konkrétného projektu, pod záštitou ktorého je možné tento projekt organizovať. Finančné prostriedky sú nenávratné a sú použité na výdavky, ktoré sú priamo spojené s realizáciou a organizáciou daného projektu, ubytovaním, zabezpečením stravy pre stážistov a účastníkov alebo na výdavky v podobe fixných a variabilných odvodov, ktoré zabezpečujú chod organizácie ako celku.

Druhá možnosť podpory súvisí s cieľom organizácie, čo je rozvíjanie mladých ľudí. Firmy sa môžu priamo zapojiť do procesu vzdelávania našich členov pomocou vedenia rôznych workshopov na rozvíjanie tvrdých a mäkkých zručností. Vedenie týchto workshopov sa môže uskutočňovať v akomkoľvek čase. Závisí na dohode firmy a organizácie. Výhody pre firmy to má aj z hľadiska zlepšenia ich pozície na trhu, pretože v dnešnej dobe sa čoraz viac spomína pojem „Spoločenská zodpovednosť firiem (Corporate Social Responsibility)“, používa sa aj

skratka CSR, ktorý zahŕňa spoločensky zodpovedné aktivity, ktoré vykonávajú firmy na zlepšenie spoločnosti, angažovanosť voči komunite a realizácia verejnoprospešných projektov. Spoločensky zodpovedné správanie firiem možno označiť aj ako aktivity, ktoré nie sú zákonné, ale sú dôležité z hľadiska cieľov a hodnôt našej spoločnosti.

Ďalšia možnosť finančnej podpory je prostredníctvom konferencií, ktoré sa organizujú trikrát ročne. Firma ma možnosť finančne podporiť konferenciu a zároveň sa odprezentovať prostredníctvom interaktívnych prednášok a diskusií na rôzne témy vedených zástupcami týchto firiem. Týmto prispievajú ako aj ku chodu konferenciu zároveň aj k samotnému rozvoju a edukácii našich členov.

Firmy sa v rámci poskytovania príspevkov môžu zapojiť aj ako partner pri náboe nových členov. Poskytnutá finančná čiastka je použitá na samotný marketing organizácie, propagačné materiály pre nových potenciálnych uchádzačov a zároveň aj výdavky spojené s výberovým procesom. Tento nábor nových členov sa koná dvakrát ročne, podľa semestrov na vysokej škole, prvýkrát na začiatku zimného semestra a druhýkrát na začiatku letného semestra.

Okrem týchto hlavných podporných činností existuje ešte mnoho ďalších možností, ako sa firmy alebo organizácie môžu zapojiť do finančného podporovania mimovládnych organizácií. Je to individuálne od predmetu podnikania danej organizácie a podľa vytvoreného produktového portfólia.

3 Záver

Cieľom bakalárskej práce bolo poukázať na význam dotácii zo Štátneho rozpočtu, ako aj miestnych rozpočtov a taktiež na význam nenávratných príspevkov v mimovládnych organizáciách, na možnosti získavania týchto finančných zdrojov, ako aj podmienky pre získanie týchto zdrojov. Konštatujem, že cieľ sa nám podarilo splniť, pretože sme teoreticky charakterizovali skúmanú problematiku a analyzovali sme aj iné možnosti podpory ako je podpora zo strany štátu. K tomuto hlavnému cieľu som si na začiatku vytýčila aj tieto čiastkové ciele, ktoré sa mi v rámci práce podarilo vysvetliť a zanalyzovať:

- Vymedzenie dotácií a postupu získavania týchto finančných zdrojov z orgánov verejnej správy
- Vymedzenie nenávratných príspevkov pre dobrovoľnícke organizácie/občianske združenia a postup získavania týchto finančných zdrojov zo súkromného sektora
- Porovnanie podmienok získavania finančných príspevkov z orgánov verejnej správy v porovnaní so súkromným sektorom

V poslednej časti sme sa venovali konkrétnemu príkladu, ako sa v súčasnosti občianske združenia a mimovládne organizácie snažia získať prostriedky na financovanie ich činnosti a projektov. Pri hodnotení sme dospeli k záveru, že existujú určité ťažkosti a bariéry, ktoré ovplyvňujú získanie podpory od štátu. Jednou z nich môže byť závislosť od iných inštitúcií pri získavaní potvrdení alebo nedostatočné vedomosti žiadateľa o tom, ako správne túto žiadosť vyplniť. Preto sme skúmali aj iné možnosti, ako sa finančná podpora dá získať.

Zoznam použitej literatúry

Primárna literatúra:

Právne normy

Zákon č. 357/2016 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2017

Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a

Výnos Ministerstva financií SR číslo 26825/2005-441 z 9. decembra 2005 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva financií Slovenskej republiky.

Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a

Zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní

Zákon č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov

Internetové zdroje

Odborné články uverejnené na stránke www.epi.sk

SEKERÁKOVÁ, Ľubica. Dotácie, nenávratné finančné príspevky, dary a iné externé zdroje financovania činnosti organizácií nezriadených alebo nezaložených na podnikanie. [online] 30.5.2008. Dostupné na: <http://www.epi.sk/odborny-clanok/Dotacie-nenavratne-financne-prispevky-dary-a-ine-externe-zdroje-financovania-cinnosti-organizacii-nezriadenych-alebo-nezalozenych-na.htm>

Sekundárna literatúra :

Všeobecne záväzné nariadenie Bratislavského samosprávneho kraja č. 2/2016